

7. Eurointegratsioonist

Janika Salev

Euroopa Komisjon koostab igal aastal kandidaatriikidele eduaruande, milles antakse ülevaade ja hinnang harmoneerimisprotsessile ja liitumiseelse tegevuskava täitmisele. Erilist tähelepanu on osutatud järgmistele probleemidele:

- administratiivne suutlikkus,
- vajalike ressursside ja seadusandliku baasi olemasolule ja rakendamisele vastavalt ajagraafikule.

Eduaruandes "Laienemine '99" antud üldhinnangus märgitakse Eesti liitumiseelse tegevuse kohta järgmist: "Ehkki põllumajanduses, kalanduses ja regionaalpoliitikas on toimunud teatud edasimineku, on vajalike institutsionaalsete struktuuride rajamiseks ning fondide majandamise suutlikkuse arendamiseks vaja teha olulisi jõupingutusi. Tolliseadustiku väljatöötamisel, tollimaksude ja haldussuutlikkuse alal tuleb teha olulisi samme..... Üldiselt on Eesti oma seadusandluse edukalt *acquis*-ga vastavusse viinud".

Järgnevalt on toodud olulisemad kitsaskohad põllumajandussektoris, kus Eestil tuleb tõhustada tegevust:

- põllumajandusmaa toimiva turu puudumine. Toimiva turu loomiseks tuleb kiirendada maareformi eraomandi suurendamiseks;
- vähene põllumajanduse ja töötleva tööstuse sektori ümberstruktureerimine eelmistel aastatel tekitasid olukorra, kus Venemaa kriisil oli negatiivne mõju suurele osale toiduainetööstusest. Toiduainetööstuse põhilised probleemid on liigsetes tootmisvõimsustes ja väheses finantseerimises. Toiduainesektori restruktureerimine peab jääma peamiseks prioriteediks;
- kiire tööhõive vähenemine ja varjatud tööpuudus maapiirkondades;
- põllumajanduse madal sissetulekute tase ja kasumlikkus ning negatiivne kaubabilanss,
- väike on olnud edasimineku finantskontrollis, kus enam tuleb tähelepanu pöörata rakendussuutlikkusele;
- ebapiisav on haldussuutlikkus fütosanitaaria ja veterinaaria nõuete täitmisel ning piirirajatiste tehnilises varustatuses;

-jäätmeäitluse küsimus vajab lahendamist;

-zootehniline ja loomade heaolu käsitlev seadusandlus ei ole kooskõlas Euroopa Liidu õigusliku ja institutsionaalse raamistikuga.

Kokkuvõttes rõhutatakse, et Eesti peaks olema võimeline toime tulema liidusisese konkurentsivõimega eeldusel, et viiakse lõpule põhilised struktuurireformid. Jätkuma peaksid investeeringud infrastruktuuri ja tööjõu oskuste suurendamiseks, et oleksid tagatud tootlikkuse kasv pikemas perspektiivis ja välisinvesteeringud.

Põllumajandusministeerium, planeerides liitumissettevalmistusi Vabariigi Valitsuse tegevuskavades Euroopa Liiduga liitumise ettevalmistamisel, esitas 1998. ja 1999. aastal tegevuskava lisana koondtabeli, milles oli planeeritud aastate lõikes olemasolevate institutsioonide tugevdamise ja täiendavalt loodavate institutsioonide vajadus. Samuti esitati indikatiivselt rahalised vajadused kava täitmiseks. Paraku on pingelise eelarve tõttu jäänud ettepanekud olulisel määral senini arvestamata.

2000. aasta eurointegratsiooni tegevuskava on koostatud realistlik ja eelarve võimalusi arvestav (seega miinimumprogramm), mis tähendab, et kõiki aspekte ei ole võimalik arvestada. Seega ei paku tegevuskava täiel määral lahendusi puudustele, mida meile Euroopa Komisjoni eduaruandes ette on heidetud.

Läbirääkimiste sõelumistefaasis on toimunud 12 vooru õigusaktide ühtlustamise ja rakendamise küsimustes. Paralleelselt sõelumistega valmistati ette Eesti positsioon liitumisläbirääkimisteks Euroopa Liiduga. Positsioon esitati Euroopa Komisjonile 1999. aasta viimastel päevadel. Sisulised läbirääkimised põllumajanduse peatükis olevates küsimustes algavad tõenäoliselt 2000. aasta teisel poolel ja jätkuvad järgnevatel aastatel.

Võtmeküsimusteks eelseisvatel läbirääkimistel kujunevad liitumistingimused Euroopa Liiduga, sealhulgas Eestile Euroopa Liidu ühisturu avanemine ja ühtse põllumajanduspoliitika (CAP-i) toetusmeetmete rakendamine Eestis.

Liitumiseelsel perioodil alates 2000. aastast on EL-i ühises eelarves planeeritud eelstruktuurivahendid SAPARD-programmi raames 189,3 mln krooni aastas, mille kasutamisel on omad eeltingimused:

- investeeringutoetuste programm põllumajandusele ja maaelule, see esitati Euroopa Komisjonile 27.12.1999;
- põllumajandussaaduste ja –toodete turu korraldamise seadus, mille eelnõu on valitsus heaks kiitnud ja saatnud menetlemiseks Riigikogusse;
- Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (PRIA) loomine Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Keskuse baasil, Makseagentuuri akrediteerimine;
- ettevõtjate poolt projektide koostamine ja kaasfinantseerimise tagamine.

PHARE on alustanud spetsiaalse ettevalmistuse programmi (SPP) pilootprojekti rakendamist. Projekti eesmärgiks on põllumajanduse arengu soodustamine, maaettevõtluse mitmekesistamine ja toetuste administreerimise süsteemi arendamine investeeringu- ja koolitustoetuste kaasabil.

Eesti on saavutanud Euroopa Komisjoniga eelneva kokkuleppe põllumajandussaaduste ekspordikvootide olulise suurendamise kohta liidu liikmesriikidesse (paari aasta jooksul kuni 50%-ni ekspordi mahust) ja eksporditoetuste kaotamise suhtes Euroopa Liidu poolt. Nende otsuste eeltingimuseks oli tollide kehtestamine kolmandate riikide suhtes.

Lahendused antud küsimustes sõltuvad Eesti administratiivsest suutlikkusest, toidu ohutuse ja järelevalve nõuete täitmisest ning majandustingimuste ühtlustamisest.